

ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ У СРБИЈИ

Уместо увода – неколико података о деци у Србији у првој деценији 21. века:

Број деце (лица до 19 година старости): 1.662.029 (22,27 одсто).

Од тог броја, 300 000 деце живи у сиромаштву или на ивици сиромаштва (Уницеф).

Око две трећине деце са сметњама у развоју не иде у школу.

У предшколско образовање је укључено око 30 одсто деце.

Процент ромске деце у предшколском образовању износи – 4 одсто.

Свега 13 одсто ромских девојчица заврши средњу школу.

Деца се у својим срединама осећају небезбедно 19.

Положај детета у једној држави зависи најпре од **културе и традиције** друштва. Културни и традиционални обрасци су основ за ставове према деци и дефинишу положај детета у једном друштву.

Важна детерминанта положаја детета у Србији је преовлађујући вредносни систем друштва и његовокултурне карактеристике, тј. **представа о детету у српској култури**. Обимно истраживање садржано у књизи *Представа о детету у српској култури* 20 показује преовлађујуће ставове о детету данас. Првије високо вредновање деце (порода), и преовлађујући став да је дете добро, безазлено. Одрасли немајујединствен став до када траје детињство детета, јер најчешће немају јединствено виђење развојних фаза кроз које дете пролази. Већина одраслих становника Србије сматра да су основне детерминанте развоја наслеђе и породица, а велика је и заступљеност фаталистичких схватања (не постоји могућност промене током развоја, или „што колевка заљуљала, то мотика закопала“). Све ово указује на још преовлађујући традиционални став према деци у нашем друштву који је израженији у руралним него у урбаним срединама и израженији међу старијом него међу млађом популацијом.

Поред наведених фактора, утицај на положај детета у свету, па и у Србији имају и нови или променљиви друштвени процеси (они могу довести и до мењања ставова у дужем периоду):

Глобализација доводи до убрзане размене информација, веће могућности размене искустава, пружања стручне и друге помоћи, успостављања универзалних минималних стандарда заштите и њиховог непрестаног унапређивања, али има и негативне стране – повећава разлике између сиромашних и богатих и доноси нове опасне видове искоришћавања људи и деце (врбовање деце ради трговине, коришћење деце у организованом криминалу, искоришћавање деце у порнографске сврхе, и сл.). На пример, подручје Балкана постаје веома угрожавајуће за децу са аспекта трговине децом као једног од видова организованог криминала. С обзиром на то

да организовани криминал нема границе, одговор на њега такође захтева међудржавну, регионалну и глобалну сарадњу.

Економска кретања – погоршање економске ситуације друштва увек последично погоршава несамо социјални статус деце већ слаби и систем здравствене заштите, погоршава стање у образовном систему и питање положаја деце ставља на маргине друштвеног интересовања.

Остали фактори који могу негативно да утичу на остваривање права детета су унутрашњи конфликти, укључујући политичку нестабилност, честе промене влада и персоналне промене унутар влада које ометају напоре за имплементацију права детета. Природне катастрофе, еколошка деградација или лоша инфраструктура су додатни отежавајући фактори. Утицај свих ових фактора још је израженији у сиромашним срединама. Фактор који се не сме занемарити јесу и предрасуде које воде дискриминацији појединих група деце и изазивају насиље према њима. Државе су у обавези да уложе додатне напоре да би омогућиле једнако остваривање права свој деци и креирају системе који треба да омогуће њихову заштиту и унапреде њихову реинтеграцију и опоравак.

Положај деце у Србији и остваривање њихових права

Положај деце у Србији можемо да сагледамо на тај начин што ћемо да оценимо какав је државни и друштвени систем у којем деца у Србији живе са аспекта остваривања права детета.

Да ли Република Србија има целовиту стратегију која се бави унапређењем положаја деце и остваривања права детета?

Не, Србија нема целовиту стратегију. Република Србија има Национални план акције за децу – план који обухвата шест области које су дефинисане као приоритетне у периоду 2004-2009. године. План је у фази ревидирања за наредни период од 5 година и биће усредсређен на истих шест области, али ће тежиште активности бити померено на оне у којима до сада није било већег напретка, као што је здравље.

Национални план акције за децу дефинише правце развоја у следећим областима:

- Заштита деце од злостављања и занемаривања
- Смањење сиромаштва
- Квалитетно образовање за сву децу
- Квалитетна здравствена заштита за сву децу
- Брига о деци без родитељског старања
- Унапређење професионалних капацитета за рад са децом.

ЗАДАТАК: По вашем мишљењу у ком правцу развоја, горе неведеном, бележимо највише успеха?

Одговоре ми шаљите на мејл.

Поздрав!

Наставница